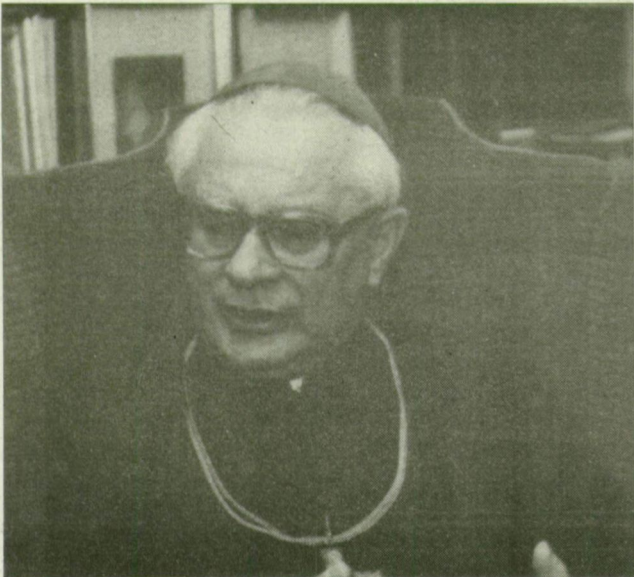

Az év szegedi emberei

Koldultam Rómától Luxemburgig Energia nem vész el...

Gyulay Endre szeged-csanádi megyés püspök
(Fotó: Nagy László)

■ Püspök úr, sokan ismerik önt, de talán kevesebben tudnak az életpályájáról. Mesélne róla?

– Igen régen, 1930-ban születtem Battonyán, ahol apám anyakönyvvizető jegyző volt. Itt kezdtem felnőni, aztán két évet Budapesten töltöttem, majd apám halála után egy évre az akkori legolcsóbb konviktusba és gimnáziumba kerültem Hódmezővásárhelyre. Eztán következett Szegeden a Klauzál, majd az egyesült gimnázium és a piaristáknál érettségiztem. Mi voltunk az utolsó piarista érettségizők, mert a következő évben szétverték a gimnáziumot. 1948-ban újra e házba kerültem, a főiskolába. Papi pályafutásomat Rószkén kezdtem, bár a határsávba elég nehézkesen eresztettek be, mint „osztályidegent”. Onnan Ásotthalomra kerültem, majd elkezdődött a dobálódásom Békés és Csongrád megye között.

■ Minek köszönhette a dobálódást?

– Az Állami Egyházi Hivatalnak más volt itt a vezetője, más ott, s ahol megelégteltek, onnan áttettek a másik megyébe. Ásotthalomról Gyulára, Gyuláról Domaszékre, Domaszékről Mezőhegyesre. Itt hét évet töltöttem el, igen nehéz körülmények között. Aztán két évre bekerültem Makóra, a szervita kápolnába, ahonnan legnagyobb csodálkozásomra Udvari püspök úr behozott lelki vezetőnek és pasztorális tanárnak a szemináriumba. Tizenegy évet töltöttem itt, aztán hívtak Budapestre és Colasuonno érsek, Róma akkori küldötte, aki ma Moszkvában nuncius, közölte, hogy azt szeretnék ha elvállalnám a püspökséget. Én gondolkodási időt kértem, kaptam is másfél percet. Igent mondtam. Attól kezdve teszem a dolgomat, ahogy tudom és ahogy a körülmények engedik.

■ Idén is, tavaly is „dobogón” szerepelt a Délmagyarország Az év szegedi embere választásán. Hogyan fogadta az eredményt?

– Értetlenül. Tulajdonképpen semmit nem csináltam, csak a dolgomat.

■ Az eredmény népszerűsége vall. Az ön számára hogyan fér ez össze a papi hivatás szellemiségével?

– Azt hiszem, ha a népszerűséget valaki keresi, akkor biztos nem találja meg. Ha az ember nem keresi, hanem megpróbál természetesen élni és nem kihívóan vagy magamutatóan, akkor valószínű, hogy fölfedezik.

■ Nem zavarja a nyilvánosság?

– Inkább fáraszt, mert nem egyszer két-három helyen kellene lennem egyszerre. Viszont ahol tudok valamilyen formában segíteni, ott meg szoktam jelenni. Azt hiszem, a körülmények is olyanok voltak, hogy az emberek horizontjába bekerülhettem, hiszen itt volt a romániai és a vajdasági menekültek segélyezése, a szegények, szállásnélküliek problémája; több olyan dolgot kellett megoldani, amelyek végsőképpen felfigyelnek rá. Tehát a vezető szerep bármikor megvolt, legfőnnebb nem ismerték el. Ma ha valahová meghívják, már látszik, hogy megbecsülnék. Nem engem, hanem a püspöki méltóságot.

■ Mit szól hozzá, hogy a püspöki méltóság ismét státusz lett a városban?

– Ez egy adottság, ami évezredek óta kereszttül megvolt, csak az utolsó negyven évben vették kutyába. Nemcsak a püspököt, hanem a papokat is. Azt hiszem, ha itt-ott-amott megnyilatkozom, vagy püspöktársam érkezik a városba, mégiscsak tele templom fogadja, az emberek szükségképpen felfigyelnek rá. Tehát a vezető szerep bármikor megvolt, legfőnnebb nem ismerték el. Ma ha valahová meghívják, már látszik, hogy megbecsülnék. Nem engem, hanem a püspöki méltóságot.

■ Milyen püspököknek tartja magát?

– Mint a többi püspök: dolgozom és élek. Ez nem egy különösebb dolog, az ember csinálja, amit csinálnia kell. Mindegy mit, csak tegye becsülettél. Mindenki a maga egyénisége szerint él, van aki csendesebb, van aki harciasabb. Az egyéniségéből nem bújhat ki senki, legfőnnebb bizonyos értelemben megfigyelmezi magát.

■ Szokták elragadni az indulatait?

– Hogyne, szoktak. Nem túlzottan, de azért igen.

■ Nemrég egy fórumon mondtotta, hogy a plébánosoknak ki kell menniük az emberek, a fiatalok közé, hadd lássák, hogy a papnak nincs patája...

– Amikor én bekeveredtem Szegedre a főiskolára, az akkori Állami Egyházi Hivatal megyei vezetője megkezeset és jelezte, vegyem tudomásul, hogy Szeged egyetemi város, az én küldetésem viszont a kispapokhoz szól s eszembe ne jusson fiatalokkal foglalkozni. Tényleg, három hét kellett, míg a Szent József templomban az első fiatalokból álló csoportom megalakult, de attól kezdve ez folyamatosan működött. Hitoktattam először

Újszegeden, azután Tarjánban, tehát az életkapcsolatom mindenütt megvolt.

■ A rendszerváltozás után úgy tartják számon, mint a társadalom felé forduló egyház püspökét. Mennyire teszi ezt kötelezővé az egyházmegye papjai számára?

– Egy kicsit visszább kell mennem időben, mert én a rendszerváltozás előtt is ilyen voltam, legfeljebb a lehetőségeim voltak kisebbek. Éppen ez a terem, ahol most beszélgetünk, volt az, ahol a püspökké szentelésem utáni köszöntő beszédeket Paskay László bíboros és Miklós Imre elnök elmondták, én pedig a válaszómban mondtam egy mondatot, amely nem egészen tetszett az egyházügyi hivatal elnökének.

■ Mi volt ez?

– Azt mondtam, nekem nagyon tetszenek a Lékai bíboros apró lépései, csak kicsit meg kellene őket gyorsítani. Egerben aztán, bár az egri érseket köszöntötte, Miklós Imre egy kis expozéban válaszolt nekem, kérdezvén, hogy vajon cserében a Vatikán visszavonta-e már a kommunizmus kiközösítését. Más alkalommal cikkemet nem közölték, mert Szent Sebestyént hoztam példaként: itt vagyunk mint ő, lenyilazva, összetörve, kell vagy nem kell a munkánk, élünk. Később a Németh-kormány búcsúzkodásánál is elmondtam a Parlamentben: nagyon szép a lelkiismereti és vallásszabadsági törvény, azonban eszközt a gyakorlásához, sem iskolát, sem rendházat, semmit nem kaptunk. A rendszerváltozás után természetes, hogy a lehetőségeink nagyobbakká váltak, bár amikor a választások közeledtén kértem, hogy az ország pártjai húzzák fel a sisakot és mutassák meg, a sisakrostély mögött mi van, kaptam hideget-meleget is. Mindent összevetve, ha azt akarom, hogy az emberek lássanak, segítenem kell nekik abban, hogy a lelkiismereti szabadsággal éljenek. Ezt természetesen megkívánom papjaimtól is, lehetőleg tiszta, a közösséget képviselő léttel.

■ Politikamentesen is? Nemrég jelenette ki, hogy a papok a szöszékből nem fognak politizálni. Betartható ez?

– Attól függ, mit értünk politika alatt. Ha azt értem, hogy pártpolitikát nem fognak folytatni, ez biztos, máris aláírom és meg is követelem. De ha politikai kérdés az, hogy a pap megnyilatkozik például egy gazdasági kérdésben, hogy az egyháznak milyen tanítása van szociális vonalon, vagy megnyilatkozik a család érdekében az abortusszal és a válással kapcsolatban, akkor ezek szerepelni fognak a szöszékben. Amúgy lehet egy plébánosnak faluja közösségét ismerve saját véleménye a jelöltekről, ilyen véleményt el is mondhat, de nem a szöszékről.

■ Püspök úr, mit kíván a jövő esztendőre?

– Összetett kívánságom lenne. A választások olyan új Országgyűlést teremtsenek, amely mindenképpen segíti az egyház életét és működését. Ezen keresztül pedig az országának olyan gazdasági és erkölcsi felemelkedést, és olyan egységet, amely biztosítja a magyar nemzet jövőjét.

Panek József

■ Mit szól ahhoz, hogy önt az első között „jelölték” az olvasók az év szegedi embere címre?

– Természetesen örülök neki és köszönöm mindazoknak, akik rám szavaztak, de azt hiszem, ebben a városban nagyon sok eredményes gazdasági vezető van, akik azért nem jutottak az emberek eszébe, mert kevésbé vannak szem előtt.

■ Mekkora szerepe van a sikerben a nyilvánosságnak, a – csúnya szóval – önmenedzselésnek?

– Az önmenedzselés nagyon fontos része a sikernek. Egy gazdasági vezető kirakatember, aki önmagával a céget is reprezentálja. Ezért munkaköri kötelessége minden vezetőnek, hogy céget megfelelően reklámozza, köztudatba vigye, és ehhez természetesen önmagát is tudni kell menedzselnie.

■ Érezni kell, vagy tanulni is lehet?

– Lehet tanulni is, hiszen tanítják, de tehetség is kell hozzá. Meg intelligencia.

■ Ön tudatosan alakította ki az általunk ismert imázst, vagy valójában is ilyen?

– Az is része az önmenedzselésnek, hogy valaki kitálálja, milyen legyen a kirakataban. Nekem nem volt tudatos imázs-kialakításom, kialakult magától, ilyen vagyok.

■ A szemüvege például a látáshoz kell, vagy az imázshoz?

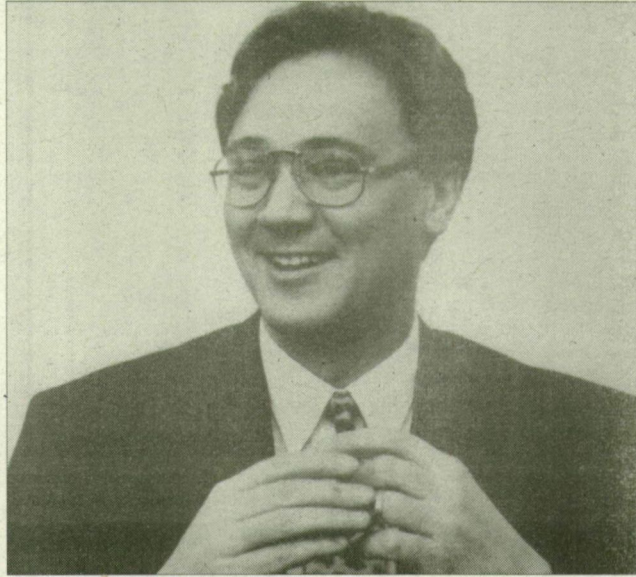
– A látáshoz kell, bár van némi imázs is a dologban. A főiskolán volt egy sötét szarukeretes pápaszemem, az volt a vizsgázószemüvegem, mert ha feltettem, mindjárt okosabbnak néztem ki. A mostanira mondták már sokfélét – én mindenestre látok vele.

■ Csonka Gáborról legálább három jelző biztosan eszébe jut az embernek. Sikeres, tehetséges, fiatal. Értelmezze ezeket a fogalmakat. Kezdjük a sikerrel.

– Számomra nagyon fontos tényező. Enélkül nem lehet élni, nem lehet célokat kitűzni – legyen az bármilyen siker; magánéleti, üzleti vagy sportbeli. Ha az ember megfelelő célokat tűzött ki és ezeket megvalósította, elkönnyelheti magának, hogy sikeres volt. Én tényleg a sikerért hajtok, ezt egy önkormányzati intézmény vezetőjeként nyugodtan mondhatom, és nem a pénzért.

■ Kudarc?

– A sportban megtanultam, mi az – jó iskola volt. Mert azóta számomra a kudarc többletenergiát jelent, kényszerrel arra, hogy levonjam a következtetéseket, átgondoljam, mi-ből adódott a sikertelenség.

Csonka Gábor vásár- és piacigazgató
(Fotó: Schmidt Andrea)

■ Mi volt az eddigi legnagyobb kudarca?

– Egy magánvállalkozás.

■ Fiatalság.

– Erő, dinamizmus, ösztinités.

■ Előny vagy hátrány?

– Korán kezdtem a vezetői pályát, és az elején tudatosan öregítettem magam, mert nem vettem igazán komolyan. Néha úgy éreztem, tárgyalásnál nem feltétlenül előny a fiatalosság.

■ Miben áll az ön tehetsége?

– Semmiképpen sem nevezném tehetségnek, sokkal inkább precízitásnak, racionalitásnak és munkaszeretetnek. A vállalati rendszer olyan fokú megszervezése, hogy az akkor is működjön, ha engem hirtelen „kivesznek” innen bizonyos időre. Rólam azt mondták, amikor sportoltam, hogy ez a gyerek tehetséges. Azután mégsem a sportban értem el azokat az eredményeket, amelyek számomra igazán fontosak. Véleményem szerint céltudatos szorgalom nélkül a tehetség önmagában nem sokat ér.

■ Mi a véleménye a szerepjátszásról?

– Nem veszélytelen dolog. Előfordulhat, hogy valaki olyan tökéletesen játssza a szerepét, hogy nem veszi észre, már csak forma van, hiányzik a tartalom.

■ Volt-e már olyan, hogy elszaladt önrel a ló?

– Igen, előfordult már. Azt hiszem, ez a temperamentumból adódik. Én „hajtós” vagyok, a munka szerelmese, a céljaimat mindenáron meg akarom valósítani. Ebben néha megálljt kell parancsolni.

■ A hajtós emberek általában rosszul viselik a kööttségeket.

– Én sem szeretem a függőséget. Meglehetősen egyénies típus vagyok. A gazdasági sikereimben nagyon nagy szerepet játszott az, hogy szabad kezem kaptam az önkormányzat vezetőitől.

■ Magánéleti kööttségek?

– Nagyon családcentrikus vagyok, mindig is az voltam, még akkor is, amikor a diszkókat jártam. Az volt az elképze-

lésem, hogy nyugodt, békés családi életem lesz, mint ahogyan ezt a szüleimnél is láttam. Enélkül nem tudnék „alkotni”, ekkora erőbedobással dolgozni.

■ Mekkora előnyt jelentett önnek az, hogy erős családi támogatással, jó anyagi háttérrel indult?

– Nem voltak anyagi gondjaink, de nem hiszem, hogy kiemelkedően jó helyzetben lévő családból származnék. Szerencsés voltam abból a szempontból, hogy a négy gyerek közül én vagyok a legfiatalabb és tíz évvel születtem a legfiatalabb bátyám után. Ez azt jelentette, hogy amikor én indultam, a többieknek már nem kellett annyit segíteni, rám tudtak figyelni a szüleim. Akik – mint mondtam – nagyon gyerekcentrikusak, mindent megadtak nekünk, amit adhattak. Nemcsak pénzt, hanem azt a szemléletet, hogy a munkát nem mímelni kell, hanem művelni, hogy a pénzt meg kell becsülni, hogy meg kell érte dolgozni.

■ Irigylük sikereiért?

– Nem tudom, a szemembe még soha nem mondták. Bár egy dologért biztosan irigyelhetnek, ez pedig a családom. Az élet egyéb területein pedig éppen úgy dolgozom, mint bárki más, erőt és energiát nem kímélve. Azt gondolom, hogy a mai világban ez mindenkinek így természetes.

■ Honnan önben ez a tudatosság?

– Talán a sportból. Amikor kenuztam, olyan pedagógus edzőkkel dolgoztam, akik nemcsak eredményeket hajtottak ki, hanem embert is faragtak belőlem. Azóta gondolom úgy, hogyha kitűzők egy reális célt és megtervezem hozzá a racionális munkafolyamatot, akkor azt a célt el lehet érni. A fizika is azt mondja, hogy energia nem vész el, csak átalakul.

Keczer Gabriella